

## บทที่ 1

### ความเป็นมาของหมู่บ้านน้ำทรัพย์

ตอนเช้าวันนี้ท้องฟ้าและอากาศสดชื่น เสียงนกเล็ก ๆ ร้องตอนเช้าอย่างไพเราะ ผู้เขียนพร้อมด้วย ผอ.วรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดเพชรบุรี ผอ.สุนันทา การะเวกผู้อำนวยการ กศน.อำเภอแก่งกระจานและดร.ปาน กิมปี ศึกษาพิเศษที่เชี่ยวชาญที่ครูด้อย ผอ.กศน.บางสะพานน้อยและคณะครูกศน.อำเภอแก่งกระจาน ได้เดินทางไปหมู่บ้านน้ำทรัพย์ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ก่อตั้งมามากกว่า 40 ปีอยู่ในอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี คำว่า"น้ำทรัพย์"นั้นเป็นคำที่เพี้ยนมาจากคำว่า "น้ำซับ" ซึ่งหมายถึงน้ำที่ซึมออกมาจากพื้นดิน จากข้อมูลทั่วไปของสภาพหมู่บ้านพบว่า หมู่บ้านน้ำทรัพย์ ตั้งอยู่ในระดับความสูงตั้งแต่ 100-352 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง



ในอดีตกลุ่มคนที่เข้ามาอยู่ที่หมู่บ้านน้ำทรัพย์กลุ่มแรกคือ กลุ่มของนายพรานที่มามีบ้านช่อง ตำบลวังจันทร์ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้แก่นายเกตุ นายทับ โส๊ะหนองลิ้น นายเสงี่ยม พุ่มไสว นายวอน นายริด ต่อมาได้อพยพออกมาจากจุดเดิม ขึ้นมาอยู่บริเวณขอบอ่าง เนื่องจากมีการสร้างอ่างเก็บน้ำแก่งกระจาน ในอดีตผู้คนในหมู่บ้านเดินทางโดยทางเรือ

อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

**ข้อมูลทั่วไป**

พื้นที่	2,500.478 ตร.ก.ม.	ตำบล	6 ตำบล
หมู่บ้าน	52 หมู่	อบต.	6 แห่ง
โรงเรียน	29 แห่ง	วัด	14 แห่ง
โรงพยาบาล	1 แห่ง	สถานีอนามัย	9 แห่ง
ประชากร 29,049 คน		ชาย	14,910 คน
		หญิง	14,139 คน

### ข้อมูลของ กศน.แก่งกระจาน

ข้อมูลของหมู่บ้านน้ำทรัพย์ ในอดีตหมู่บ้านน้ำทรัพย์เป็นหมู่บ้านเดียวกับหมู่บ้านลำตะเคียน ต่อมาได้แยกออกมาตั้งเป็นหมู่บ้านใหม่เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2530 โดยมีผู้ใหญ่คนแรกคือผู้ใหญ่ชื่น วรรณขำ ปัจจุบันมีผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำซึ่งเป็นลูกชายของผู้ใหญ่ชื่น วรรณขำ เป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่หมู่บ้านลำตะเคียน ซึ่งได้แก่นายเกตุ นายทับ โส๊ะทองลิ้น นายเสงี่ยม พุ่มไสว นายวอน นายริดตั้งแต่ปี 2540 หมู่บ้านน้ำทรัพย์มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 1 แห่ง แต่ไม่มีวัด ชาวบ้านจะไปทำบุญและรักษาศีลกันที่วัดลำตะเคียนและวัดแม่กะเมย



ลุงผู้ใหญ่ชื่น วรรณขำ อดีตผู้ใหญ่บ้าน



เมื่อไปถึงหมู่บ้านน้ำทรัพย์ตอนสายๆอากาศสดชื่นมาก มีลมพัดมาอ่อนๆ สิ่งที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็นสิ่งแรกคือ ม้าลูกผสมร่างกายสมบูรณ์อยู่ในคอกกับครูฝึกสอนขี่ม้า นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านที่ไบหน้ายิ้มแย้มรอคอยต้อนรับพวกเราอยู่ กลุ่มของครูกศน.แก่งกระจานที่เดินทางไปล่วงหน้าได้อยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอำเภอแก่งกระจานแล้ว

ผู้เขียนได้เปิดประเด็นเรื่องการถอดบทเรียน ท่านผอ.วรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการ กศน. จังหวัดเพชรบุรี ได้กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการมาถอดบทเรียนครั้งนี้โดยมี ครูเสงี่ยม สัมพันธ์รักษ์และครูเกล้ากนก จำมะนาเป็นวิทยากรกระบวนการ(Facilitator) ผู้เขียนให้ครูที่เป็นคุณลิขิต(Note taker) ช่วยจดประเด็นให้ได้รายละเอียดดังนี้



นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัดเพชรบุรี: กล่าวถึงกิจกรรมต่อเนื่องเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2553 บ้านน้ำทรัพย์ย้อนอดีตว่าชุมชนบ้านน้ำทรัพย์มีความเป็นมาอย่างไร จนปัจจุบันที่ประสบความสำเร็จ คือ

1. ชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์สิ่งที่ได้ทำไปแล้วไปบอกต่อ ๆ กัน ได้ฝึกการถ่ายทอดว่าที่มาก็ไปเป็นอย่างไร จนได้รับการยอมรับ
3. เป็นประโยชน์ในเชิงพัฒนาประเทศด้วย การถอดบทเรียนเป็นตำรา 1 เรื่องในการพัฒนาประเทศสามารถทำเป็นเอกสารที่เป็นระบบได้สิ่งเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ เห็นการเติบโตของชุมชนเป็นจุดที่จำทำต่อในการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า การถอดบทเรียน ทุกคนได้รูปแบบว่าการศึกษาที่เราจะจัดการศึกษากับชุมชน โดยเฉพาะผู้อำนวยการ และครู กศน.

การดำเนินการทำต่อเนื่องในวันที่ 5 สิงหาคม 2553

1. รู้จักชุมชนมากขึ้น
2. ชุมชนมีของดี เช่นมีแพทย์แผนไทย, หมอนวด, ช่างไม้ ฯลฯ

คุณยายมะลิ เปี่ยมทอง: ในสมัยก่อนยังไม่เจริญเดินทางมาทางรถยนต์ ถิ่นดั้งเดิมอยู่ที่บ้านช่อง

ลุงใบ โส๊ะหนองลัน: เข้ามาอยู่ที่นี้โดยการจับเป็นพื้นราบในอ่าง เดินทางมาทางเขาเจ้า มาจับจองพื้นที่ในสมัยพ่อ เดิมพื้นที่เป็นป่าสัมปทาน (เมื่อ 47 ปี) ชุดนี้มาพร้อมกับการสร้างเขื่อน พ.ศ. 2505 ยุคแรกย้ายบ้านเรือนประมาณ 4-5 ครั้ง มีบ้านอยู่ 4 หลังคาเรือน

ชุดที่2 มาทำถ่าน มาเผาถ่าน สมัยก่อนปลูกถั่วลิสงเพราะเป็นที่ราบ มีตาน้ำออกมาตลอด บริเวณกระชังปลา ต่อมาได้ปลูกข้าวโพด ฝ้าย ต่อมาเริ่มจับปลาเมื่อประมาณ 20 กว่าปี เพราะน้ำจะนิ่งตลอดในปี พ.ศ. 2522 น้ำจะแห้ง ก่อนปี 16 เดินทางทางเรือ และมีรถเมล์อยู่ 1 คัน เป็นรถของนายช่างประสาท

-การขายของนำใส่เรือไปขาย จะมีละหุ่ง ฝ้ายไปขาย เรือที่ใช้เป็นเรือที่ต่อขึ้นเอง เรือมาดและเรือชุดต้องซื้อมา

-การต่อเรือส่วนมากทำกันเอง

-การเจ็บป่วย ต้องไปทางเรือ ใช้วิธีการรักษาทางแผนโบราณ ยาที่มีอยู่ประจำบ้าน ยาต้มใจ ยาหัวสิงห์ ถ้าเกิดกระดูกหักต้องมีหมอกระดูกที่วัดเขื่อนเพชร

- ไฟฟ้าเข้ามาปี พ.ศ. 2532

- ถนน รพช. ปี พ.ศ, 2517

- มีรถยนต์ในปี พ.ศ. 2515 – 2516

- มีโรงเรียน ปี พ.ศ. 2521 ซึ่งค่ายฝึกการรบพิเศษกระงานเข้าฝึกได้เห็นระยะทางห่างไกล ท่านพันตรีฉลอง ได้แบบสร้างอาคารจากการโคตรมค่ายฝึกพิเศษ

- พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก มาทำพิธีเปิดโรงเรียนในปี พ.ศ. 2522

- เปิดสอนในปี พ.ศ. 2522 (โรงเรียนบ้านน้ำทรัพย์) ครูใหญ่คนแรกชื่อครูล้วน แจ่มจัด

- นักเรียนรุ่นแรก ลำบากมาก ทางถนนลูกรัง นักเรียนมาทางเรือ มาสาย

ผู้เขียนยังมีข้อมูลหมู่บ้านน้ำทรัพย์มาเขียนให้อ่านอีกครับ จะพยายามเขียนให้ได้ทั้งหมด มีคุณยายสองท่านน่ารักมาก ยายเล่ามาเดินทางมาจากอำเภอสองพี่น้องจังหวัดสุพรรณบุรี





ตอนที่เราลงหมู่บ้าน ได้ไปดูเรื่องการเลี้ยงแพะ พอดีกับช่วงที่ปศุสัตว์กำลังจะไปสาธิตการผสมพันธุ์แพะพอดี เลยมีโอกาสแวะไปดู



ในหมู่บ้านทำหมู่บ้านเชิงอนุรักษ์ มีที่พักแบบ Home stay ด้วย สนใจติดต่อที่ผู้ใหญ่ชชาติ วรรณขำ (เบอร์ติดต่อ ๐๘-๕๕๕๐-๐๘๐๕, ๐๓๒-๔๕๕๐๖๒ ๐๘-๕๘๓๓-๒๕๓๕ ) นะครับ หรือเข้าไปอ่านเรื่องหมู่บ้านน้ำทรัพย์ที่นี่ ใน website <http://numsup.moobanthai.com>

ผู้เขียนขอเขียนต่อบันทึกนี้นะครับ ที่หมู่บ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น มีภูมิธรรม และภูมิสังคม จากข้อมูลเดิมของชุมชนพบว่า

-ในปี 2530 เข้าไปประสานเรื่องไฟฟ้า ปี 2532 ได้ใช้ไฟฟ้าและได้ถนนลูกรัง 2 เส้น

**-สมัยก่อนมีวัดอยู่ 5 แห่ง**

1. โบสถ์ทางน้ำ
2. เจาเขียว
3. ชายทำน้ำ
4. ทางเข้าหมู่บ้านด้านบน
5. ที่ป่าชุมชน

ต่อมาหลวงพ่อกาจากวัดกรู ได้ช่วยเหลือการศึกษาเน้นเรื่องการช่วยเหลือชาวบ้าน ปัจจุบันไม่มีวัดแต่ไปทำบุญที่วัดลำตะเคียน ในปัจจุบันได้ดำเนินการสร้างวัดโดยเป็นวัดสาขาของวัดอรุณราชวรารามจากกรุงเทพมหานคร



### จุดเปลี่ยนเมื่อมีไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน

- เริ่มขยายพื้นที่ในเชิงปริมาณ ทำการเกษตรมากขึ้นจากการปลูกข้าวโพด 20 กระสอบ เพิ่มเป็น 50 กระสอบ เพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2535 เริ่มปลูกเต็มพื้นที่

-เป็นหนี้สินเรื่องค่ายา ค่าสินเชื่อ โดยการนำยามาใช้ก่อน ได้ผลผลิตมากแต่ก็ไม่คุ้มค่ากัน มีบางคนที่ไม่ไช้ยา ก็มีเงินเหลือ

-ขาดการทำบัญชี

### จากการวิเคราะห์ของชาวบ้านพบวิธีการทำให้เหลือไม่ขาดทุนคือ

-ทำด้วยกำลังตนเอง เหลือให้คนอื่นยืมบ้างบางครั้งก็ไม่ได้คืน ปลูกทั้งไม้ดอก ไม้ประดับได้ (สำนวนชาวบ้านหมายถึงไม้ที่นำมาเป็นอาหารได้) ปลูกมะนาว ช่วงแรกปลูกมะม่วง ทำทุกอย่างที่มี ต่อมาก็ปลูกยางพารา 50 ไร่





-ในหมู่บ้านน้ำทรัพย์มีไม้มหาพรหมมากที่สุด หนาแน่นที่สุด เป็นไม้มงคล ปลุกเป็นไม้ประดับ ประโยชน์ใช้ทำไม้คาน

ผู้ใหญ่ชาติ วรรณจำ: ได้เห็นจุดเปลี่ยน วิฤทธิเสียหายนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดวางแผนในการเข้ามารับตำแหน่งใหม่ ๆ

1.การออม แหล่งเงินทุน จนปัจจุบันเป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2547



บันทึกข้อความขอบคุณจากจังหวัดในการแก้ปัญหาเสพติด

2. ยาเสพติด มองเรื่องการพัฒนาคนโดยการถามชาวบ้านว่าจะได้อย่างไร โดยการเปิดอกคุยกัน ได้มีการตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้าน มีการประชุม ในปี พ.ศ. 2541 ได้เป็นหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ มีกระบวนการสร้างจิตสำนึก ดัดจริตทุกครัวเรือนหลังจากการทำกิจกรรม (คำว่า หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด) หมายความว่าไม่มียาเสพติดไซ้ไหม ตอบ มี ถ้ารู้ว่าคนในหมู่บ้านเสพยา ก็จะหาวิธีการแก้ไข ผู้ใหญ่มีการตรวจตราตลอดเวลา (ตาสับประรด) และให้ความสำคัญในเรื่องปลอดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เมื่อปี พ.ศ. 2541 พาชชาวบ้านไปอบรมสาธิตการราชฎรพิทักษ์ป่า

3. มีอาชีพเสริมของศูนย์ศิลปะอาชีฟ (โครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมอันเนื่องมาพระราชดำริของบ้านน้ำทรัพย์) ในปี พ.ศ. 2544 ได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ณ เขาเต่า เป็นหมู่บ้านเดียวในการถวายพระพร การดูแลรักษาป่า ไม่มีไฟไหม้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา

4.เศรษฐกิจพอเพียง มีการทำตั้งแต่การทำบัญชีครัวเรือน ใครทำบัญชีครบ 100 % มีรางวัลให้และสามารถเก็บหลักฐาน



ดร.ปาน กิมปี: ตั้งคำถามกับผู้ใหญ่ว่าให้ กศน.ทำอะไรต่อ (การทำบัญชีครัวเรือน) แนวการวิเคราะห์รายรับ – รายจ่าย ด้านไหนควรตัดเมื่อมีเงินเหลือทำอะไรต่อ

ผู้ใหญ่ชชาติ วรรณจำ : บอกชาวบ้านว่า ถ้าเปลี่ยนชีวิตให้เปลี่ยนแปลงตัวเองก่อน ถ้าใครทำบัญชีครอบครัวจะลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้ มีการตรวจเครดิต ตรวจสอบคุณภาพการเงิน โดยนำบัญชีครอบครัว โดยให้ปัจจัยการผลิต เช่น การเลี้ยงหมู ซื้อหมูให้และซื้ออาหารให้

-การเป็นหนี้เกิดจากการใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ คือเป็นประโยชน์ของตนเอง และของสหกรณ์ด้วย

-ถ้าใครคิดนอกกรอบก็จะได้เพิ่มแต่ต้องผ่านคณะกรรมการเห็นชอบ

-โครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเนื่องจากไม่มีน้ำ

ดร.ปาน กิมปี: ถามถึงฐานการเรียนรู้ 9 ฐาน มีความเป็นมาอย่างไร

ผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ: เป็นฐานเรียนรู้ที่ทำเป็นกิจวัตรประจำวัน คุยกับคนที่ทำจริง ๆ หันมาคุยที่ต้นทุน ผลผลิต กำไรอยู่ที่ตัว

การแก้ปัญหาหาสาเหตุ ผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ ไม่ได้ทำคนเดียวแก้โดยการเฝ้าระวัง ถ้ากลัวจะไม่ทำ ทำก็จะไม่กลัว โดยชาวบ้านมีส่วนร่วม ผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ ดำเนินการเอง หรือจะให้ตำรวจดำเนินการ (ให้ลูกบ้านเลือก) ใช้วิธีภายในก่อน ถ้าตำรวจเข้าผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ จะพาไปเอง



นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ : 1.คนภายนอกมีส่วนเสริมอย่างไร เริ่มจากการมีวินัยของตนเอง เลือกโครงการ ส่วนราชการจะมีเรื่องด่วนเด่นมา เช่น กสน. มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ประสบความสำเร็จ เรื่องเงื่อนไข เรื่องมีของแจกมาที่หลัง เงินก็มาที่หลังใช้โครงการเป็นตัวตั้งไม่ใช่เงินเป็นตัวตั้ง เงินมาที่หลัง

-หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ เข้ามาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถมาตามได้ที่บ้านน้ำทรัพย์ จึงเป็นที่เดียวเข้ามาทำได้

-เป็นการสร้างจิตสำนึก สร้างค่านิยมไปด้วย และเอาใจมาก่อน



ดร.ปาน กิมปี : ได้ให้ผู้ใหญ่ชชาติ วรรณขำ สะท้อนถึงเรื่องต่าง ๆ ว่าคำไรอยู่ที่ตัวว่าทำแล้ว ยิ่งฟังผู้ใหญ่ชชาติ วรรณขำ พูด ซาบซึ่งว่า แก่งกระจาน สิ่งสำคัญ เกียรติยศ คนรากหญ้า อยากจะเขียนหนังสือว่า “ขอคนรากหญ้าเมืองเพชร” ชื่นชมผู้ใหญ่ชชาติ วรรณขำ เป็นอย่างมาก ฐานเรียนรู้ที่คน กสน.ทำไม่ใช่ตั้งฐานแล้วอยู่กับที่

-บัญชีครัวเรือน ในสำนักงานมีการทำบัญชีครัวเรือนใหม่ ถ้าเราดูแลคร แล้วก็ย้อนกลับมาดูตัวเอง

วันนี้ผู้อ่านจะเห็นประเด็นการพูดคุยกับผู้ใหญ่ชชาติ เรื่องปัญหาของชาวบ้าน การแก้ปัญหาของชาวบ้านที่แก้ปัญหาโดยใช้คณะกรรมการหมู่บ้าน หน่วยราชการมีส่วนสนับสนุน โดยไม่ใช่เป็นการสั่งให้ชาวบ้านทำแต่เป็นการทำร่วมกับชาวบ้าน หน่วยงานราชการต้องทำงานเชิงรุก(ลุกออกจากที่ทำงาน) ผู้เขียนเองมีความคิดว่า คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน(อย่าเพิ่งเชื่อผู้เขียนนะครับ อาจไม่ใช่คำตอบที่ถูกต้อง)

ตอนนี้ผู้เขียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนนะครับ ขอเขียนต่อจากบันทึกนี้



### คำถามจากการวงเสวนา

ผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ จะมองหมู่บ้านน้ำทรัพย์ในมุมมองไหน พัฒนาการของหมู่บ้าน

-การพัฒนาไปข้างหน้าไม่อยู่ในความคิดอย่างไร สูงสุดก็การเป็นกำนัน ต้องการแยกตำบลออกมา เป็นอีกส่วนหนึ่ง การผลักดันแยกตำบลไม่เกิด ต้องยกอบต. เป็นเทศบาล จุดมุ่งหมาย ช่วยเหลือชาวบ้าน แก้ปัญหาของชาวบ้านน้ำทรัพย์ คือวางทิศทางของหมู่บ้านอยากให้ชาวบ้านมีที่ที่อยู่ตลอดไป และเรื่องแหล่งน้ำ มีที่อยู่โดยไม่ขาย มีที่โดยไม่ต้องเสียพื้นที่ไปและได้พื้นที่สีเขียวกลับมา



ผอ.ขวัญใจ : ถามว่าผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ เคยท้อแท้ไหม เคยท้อแท้เรื่องยาเสพติด บางสิ่งบางอย่างมีเสียงสะท้อนออกมา เรื่องมุ่งหมายถึงชีวิต ที่รับรองว่าข้อมูลไม่รั่ว แต่รั่ว ทั้งเรื่องป่าไม้ และเรื่อง ผู้มีอิทธิพล

ผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ:ปี พ.ศ. 2548 มีตำรวจ พ.ต.ท. สมยศ ฉิมพาลี แจ้งข่าวว่าจะมีคนมาทำร้าย เรียกไปคุยโดยการเปิดใจ

ปี พ.ศ. 2549 – 2551 โดยร้องเรียนเรื่องเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ที่อยู่ในเขตป่าสงวน โดยจับกุมผู้บุกรุกที่ดิน



ในที่ประชุมมีผู้ถามว่า :**ข้อแก้**ทำอะไร ไม่รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร มีกำลังใจจากชาวบ้าน ไม่รายงานและชาวบ้านให้กำลังใจ

ลุงบุญส่ง ให้กำลังใจ ผู้ใหญ่ชุมชน วรรณจำ ทำเพื่อชาวบ้านไม่ทำเพื่อส่วนตัว

ลุงบุญส่งบอกว่า: อยู่ไปเถอะ



นายวรวิทย์ กิตติคุณศิริ : ได้มอง คิดบวก ชีวิตบวก ถ้าเจอปัญหาเราต้องคิดเชิงบวก คนเราถ้าคิดอะไร บางคนเคยบวชมาก่อน เป็นผู้นำ ตัวกระตุ้นอะไรที่ทำให้เกิดทำอย่างนี้



ผู้ใหญ่ชชาติ วรรณขำ :

1.เห็นความลำบาก อยากแก้ไข และตัดคำว่าต้องทำได้และมีความตั้งใจสูงอยู่แบบพร้อมหน้าพร้อมตา ได้ประสานงาน ช่วยพ้อตลอด มีความจริงจัง จริงใจ ถ้าเป็นแล้วไม่ทำ ก็ไม่ต้องเป็น ถ้าเป็นแล้วต้องทำ เป็นเพื่อบรรลุสิ่งที่ตั้งไว้ **สิ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือชาวบ้าน** เพราะทำคนเดียวไม่ได้ โดยการเลือกหรือกำหนด

2. **พระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชินีนาถ มีชาวบ้านช่วยกันทำและได้เข้าเฝ้าในหลวง และพระราชินีนาถ**

3.ได้เป็นหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ

4.ได้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ทำความดีต่อในหลวง ก็เท่าที่เขาทำอยู่



ผู้ใหญ่ชาติ วรรณขำ: กล่าวว่ามี

1.หลักการ วิชาการ

2.งบประมาณ

3.มีต้นแบบ เช่นการทำบัญชีครัวเรือน เป็นสุดยอดของต้นแบบ

4.แรงสนับสนุนเชิงนโยบาย สนับสนุนจากเบื้องบน ตัวกำหนดในการออกนโยบายของคนอยู่ใน  
ป่ามีการจัดงบประมาณลงมา





ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านน้ำทรัพย์(เสื่อลาย)มาอบรมเรื่องมะนาว คนเสื่อเขียว คุณสามารถ(หอมมะนาว)





ผู้เขียนพาไปกินสเต็กเป็นที่ติดใจของชาวบ้าน ต่อไปอาจมีสเต็กปลาบ้านน้ำทรัพย์ก็ได้ สำคัญ

ผอ.สุนันทา การะเวก : เราต้องมีข้อมูลชัดเจนของงาน ก็จะประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็น  
ต้นแบบ กศน. ร่วมกันในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทำอย่างไร ถ้าจะมีข้อมูล

หลากหลาย งบประมาณ ส่วนหนึ่งช่วยเข้ามาส่งเสริม เช่น บัญชีการทำงานของครู กศน. เป็นลักษณะแบบนี้ก็จะดี เราพยายามที่จะเก็บเกี่ยวความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้



ผู้เขียนเองนั้นเห็นความตั้งใจของชุมชนและความพยายามของชุมชนที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เขียนชอบความคิดเห็นของพี่ขุนูชหรือคุณนายดอกเตอร์ที่บอกว่า

สนับสนุนคำว่าคำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน ต้องค้นหาทุนหลากหลายที่มีอยู่ในชุมชนของตัวเองให้เจอ คนนอกเป็นเพียงสิ่งสนับสนุน หรือช่วยเหนี่ยวนำให้เขาได้ค้นพบ เห็นปัญหา อยากรู้ และแก้ที่ตนเองก่อน



สวนผสมผสานของลุงสง

ผู้เขียนขอบคุณทุกๆท่านมากครับ ที่เข้ามาอ่าน เหลือกระบวนการผลการถอดบทเรียน ของแต่ละกลุ่ม ในวันที่ 4 สิงหาคม 2553 และเรื่องภูมิปัญญาในท้องถิ่นอีกครั้ง รออ่านนะครับ...





ผู้ที่รู้ปัญหาได้ดีที่สุดของหมู่บ้านคือ ชาวบ้านเอง แต่การที่จะให้ชาวบ้านช่วยกันระดมความคิด การแก้ปัญหา เอาปัญหามาเป็นบทเรียนเพื่อจะได้แก้ปัญหาที่ใกล้เคียงกันต่อไปในอนาคตต้องมีหน่วยงานราชการไปชวนให้ชาวบ้านคิด ชาวบ้านจะได้เรียนรู้ ได้ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหของชุมชนของตนเอง ขอขอบคุณครับที่เข้ามาอ่าน...



ผู้เขียนคิดว่าสิ่งที่น่าสนใจคือการขี่ม้า ที่เห็นในภาพไม่ใช่ cowboy นะครับ แต่เป็นท่าน ดร.ปาน กิมปี ศีกษานิเทศก์ของ กศน.กำลังฝึกขี่ม้า ที่หมู่บ้านน้ำทรัพย์ให้บริการสอนขี่ม้าและล่องแก่งด้วย ขอขอบคุณครับที่เข้ามาอ่าน...

ผู้เขียนขอเขียนต่อบันทึกนี้ นะครับ ก่อนดำเนินการทำกิจกรรมการถอดบทเรียนจากตารางใน บันทึกนี้ผู้เขียนและทีมวิทยากรกระบวนการ(Facilitator) ได้ให้ชาวบ้านและครูกศน.อำเภอแกลง ภาระงานเขียนความคาดหวัง(Before Action Review) หรือที่เราเรียกกันย่อๆว่า BAR นั้น ครูและชาวบ้านเขียนความคาดหวังไว้ดังนี้ครับ

**ความคาดหวังในวันที่ 4 สิงหาคม 2553**

ความความคาดหวังของครู กศน. และหมู่บ้านน้ำทรัพย์ (กลุ่มที่ 1)

**ครูกศน.อำเภอแกลงภาระงาน**

1.เป็นวิทยากรที่มีคุณภาพ

- ภาวะผู้นำผู้ตาม
- วิทยากรนันทนาการ
- ฝึกเทคนิคการพูด





## 2.อยากได้ความรู้

- เรื่อง IT
- ปศุสัตว์
- แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง



### 3.เทคนิคกระบวนการ

- การพูดในที่ประชุม
- การถ่ายทอดองค์ความรู้
- การจัดการความรู้

### ชาวบ้านหมู่บ้านน้ำทรัพย์

1. ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
2. มีความรักความสามัคคี
3. มีจิตอาสา
4. วัฒนธรรมและการฟื้นฟู เรือพาย กลองยาว การทอกระยาสารท



## กลุ่มที่ 2

### ครูกศน.อำเภอแก่งกระจาน

1. ขั้นตอนการถอดบทเรียน
2. วิธีการจัดการความรู้ที่นำไปสู่ความสำเร็จ
3. นำความรู้ที่ได้ในกิจกรรมนี้ไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมชุมชน
4. เป็นวิทยากรกระบวนการในการถอดบทเรียน

### ชาวบ้านหมู่บ้านน้ำทรัพย์

1. นำความรู้ของ กศน. ไปใช้
2. การถอดบทเรียนวิชาความรู้ของแต่ละคน
3. ฝึกทักษะกระบวนการพูดและทักษะ
4. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์
5. ได้รู้ถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาของแต่ละเรื่อง



## กลุ่มที่ 3

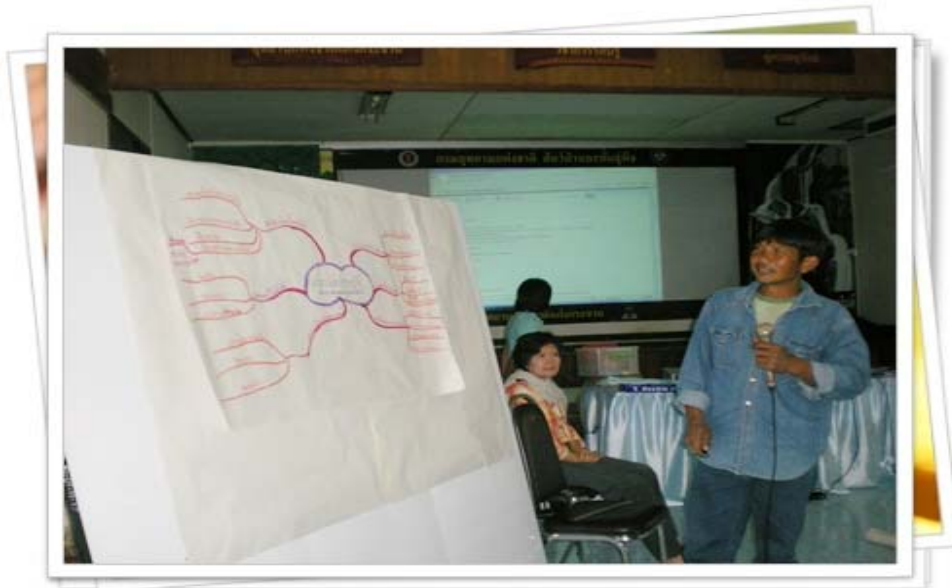
### ครูกศน.อำเภอแก่งกระจาน

1. นำความรู้ไปจัดทำถอดบทเรียนในชุมชน
2. นำความรู้ไปขยายผลให้กับหมู่บ้านอื่น
3. แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานกับชุมชน
4. เป็นนักจัดการความรู้ ในงาน และชุมชน



### ชาวบ้านหมู่บ้านน้ำทรัพย์

1. การจัดการความรู้ ชาวบ้านทำได้ พุดได้ รวบรวมเป็นลายลักษณ์อักษร(เอกสาร)ได้
2. กศน. รวบรวมกิจกรรมให้เป็นเป็นเรื่องราว
3. การเรียนรู้อยากให้ กศน. ไปจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับผู้สูงอายุ
4. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล
5. การถ่ายทอดความรู้เรื่องเกษตรผสมผสาน



นอกจากนี้เรายังได้ช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องม้า ของชาวบ้านที่ตายเนื่องจากให้เด็กนำไปเลี้ยงด้วย  
ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

#### สาเหตุการตายของน้องใหม่(ม้า)

- การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของเด็ก และของผู้ใหญ่
- ไวใจเด็ก



- ภูมิทัศน์ทานของม้า
- ม้าทองอืด
- ขาดความรู้
- ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษา
- ขาดประสบการณ์
- ระยะเวลาในการรักษา



ผู้เขียนเองและครู กศน.อำเภอแก่งกระจานก็ได้เรียนรู้ไปพร้อมกันกับชาวบ้านด้วย เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุขมาก ตอนเราคุยกันเรื่องม้าตาย ผู้ใหญ่เปิดใจว่า ใครๆก็โทษแต่ผู้ใหญ่เพราะผู้ใหญ่ให้เด็กนำม้าไปเลี้ยง แต่ลูกบ้านปดอบผู้ใหญ่ว่า ม้าตายแต่เราได้รับการเรียนรู้เป็นบทเรียน...ผู้เขียนได้แต่แอบยิ้ม...ในบันทึกล่าสุด ชาวบ้านไปคุยกับผู้ใหญ่ว่า มามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนแล้วได้กินสเต็ก ผู้ใหญ่เลยมาเขียนไว้ว่า



ชูชาติ วรรณขำ [IP: 118.175.204.245]

เมื่อ 07 กันยายน 2553 21:45

#2166220 [ แจ้งไม่เหมาะสม ]

สวัสดิ์ครับอาจารย์ เห็นสติกแล้ว โส นำน้าผู้ใหญ่ ไป ม.เกษตรได้กิน สติก ไป ว.เกษตร กินข้าว  
กล่อง (อย่าซ้ำซ้ำ เต็ม)

ผู้เขียนฮามากเลยครับ คุณความน่ารักของผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านที่ทั้บถมกันนำคุณเลย(พี่ครูเสงี่ยมเล่า  
ว่า ชาวบ้านเล่าเรื่องสติกมากกว่าการอบรม ฮ่า) ขอบคุณครับที่เข้ามาอ่าน...

วันที่ทำกิจกรรมผู้เขียนให้ครูกศน.อำเภอแก่งกระจานและชาวบ้านแบ่งกลุ่มและทำงานร่วมกัน  
เพื่อช่วยกันระดมความคิดว่าในหมู่บ้านมีแหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือกลุ่มเกษตรกรกรแบบไหนบ้าง  
ตอนแบ่งกลุ่มได้เกษตรกรตัวจริง เสียงจริงอยู่ในแต่ละกลุ่มด้วย ได้ข้อมูลดังนี้

### เกษตรผสมผสาน

#### 1. ความเป็นมา

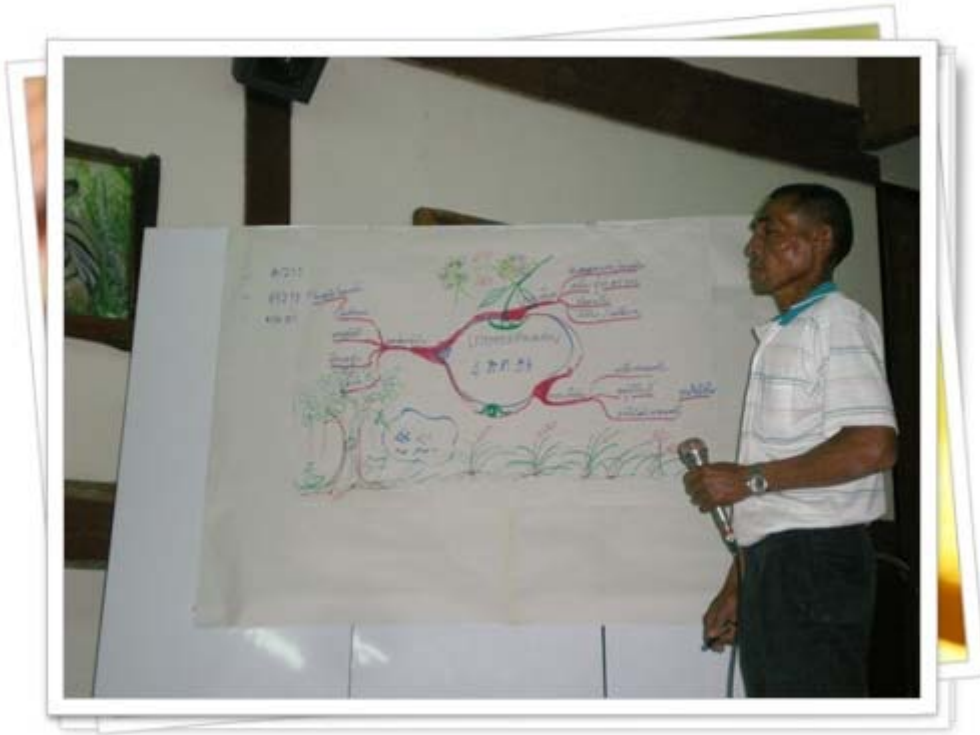
- เดินตามรอยพ่อ / รอยอดีต
- เป็นอาชีพ ปลูก ไร่ คา ยาย
- เป็น พออยู่ พอกิน ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- เป็นเกษตร พึ่งพาธรรมชาติ ปราศจากสารเคมี
- ผู้ทำหรือผู้ผลิตปลอดภัย

#### 2. ความสำคัญ

- เป็นอาชีพครอบครัว
- อยู่ดี กินดี
- เป็นรายได้หลักของครอบครัว

#### 3. ผลต่อหมู่บ้าน

- เป็นต้นแบบ
- ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมหมู่บ้านดีขึ้น
- ผู้นำไปปฏิบัติ / ประชาชน มีความสุข
- ผู้ปฏิบัติเกิดความภาคภูมิใจ





## กลุ่มประมงน้ำจืด

### 1. ความเป็นมา

- เป็นอาชีพของประชาชนในชุมชน
- อยู่ติดกับเขื่อนแก่งกระจาน
- ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ คือ เรือ(ในชุมชนมีชาวบ้านที่ชำนาญการชุดเรือและต่อเรือด้วย)

### 2. ความสำคัญ

- เป็นรายได้หลักของคนในชุมชน
- เป็นอาชีพเสริม
- เกิดการขยายผลของอาชีพ / การแปรรูป

### 3. ผลต่อหมู่บ้าน

- เป็นแหล่งท่องเที่ยว / ศึกษาดูงาน
- เป็นแหล่งเรียนรู้
- เกิดโครงการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมบ้าน ปลายตะเพียนทองที่กำลังจะสูญพันธุ์
- เกิดกฎกติกาในชุมชน ไม่จับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่
- เป็นมรดกส่งให้ลูกหลาน

เพิ่มเติม : การแปรรูปปลาเป็นปลาต้ม ปลารมควัน

ปลาอย่างเกลือ(แค่คืดก็หิวข้าวแล้ว ฮา)

: การอนุบาลสัตว์น้ำหน้าบ้าน และ จะปล่อยปลาลงแก่งกระจานตอน

อายุ 2 เดือน



### การเลี้ยงแพะ

#### 1. ความเป็นมา

1. เลี้ยงไว้เพื่อความสวยงาม
2. เป็นคำแนะนำจากปศุสัตว์ไว้เลี้ยงเป็นอาชีพ

#### 2. ความสำคัญ

1. ราคาดี กิโลกรัมละ 80 บาท
2. เป็นสัตว์เศรษฐกิจดี
3. ราคามีความยุติธรรม

#### 3. ผลต่อหมู่บ้าน

1. ชาวบ้านมีรายได้
2. เป็นทางเลือกในการเลือกอาชีพ
3. เป็นแหล่งเรียนรู้

#### การเลี้ยง

1. ใช้เวลาในการเลี้ยง 5 เดือน
2. กิโลกรัมละ 80 บาท /ตัว

#### ข้อดี

1. บ้านน้ำทรัพย์เป็นทำเลที่ดี เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์
2. มีหญ้า กระจิน มากอุดมสมบูรณ์





### การเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงม้า

#### 1. ความเป็นมา

- เกิดจากการทำแผนชุมชน ที่ทำร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น กศน. ไฟฟ้าการผลิต เป็นต้น
- ค้นหาจุดเด่นในหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านน้ำทรัพย์เป็นหมู่บ้านที่ติดกับอ่างเก็บน้ำ และสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้
- มีการคิดต่อยอดเป็นหมู่บ้าน Style cowboy ให้มีการสอนขี่ม้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวขี่ม้าได้
- ได้งบประมาณกองทุนหมู่บ้าน เพื่อนำมาพัฒนา



## 2. ความสำคัญ

- เป็นจุดขายเรื่องการท่องเที่ยว
- ประหยัดพลังงาน เพราะ ม้าไม่ได้ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง
- สร้างกิจกรรมในชุมชน
- ปลุกจิตสำนึกให้เยาวชน ด้านความรัก / ความเมตตา
- ฝึกความรับผิดชอบให้แก่คนในชุมชน

## 3. ผลต่อหมู่บ้าน

- ส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน
- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชน และประชาชนทั่วไป



ผู้ใหญ่ชาติ ลงมือนำเสนอเอง



### กลไกกรรมไร้สารพิษ

#### 1. ความเป็นมา

##### 1. ด้านสุขภาพ

- เกิดการเจ็บป่วยของคนในชุมชน
- เกิดอุบัติเหตุทำให้คนในชุมชนเกิดอาการ พิการ
- เกิดการสะสมสารพิษ
- อายุของคนในชุมชนสั้นลง

##### 2. ดินเสื่อมคุณภาพ

- ดินดาน
- ขาดแร่ธาตุในดิน

#### 2. ความสำคัญ

1. ลดต้นทุนในการผลิต
2. ใช้วัตถุดิบในชุมชน
3. สุขภาพร่างกายสมบูรณ์
4. คินดีอุตสาหกรรม
5. ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

### 3. ผลต่อหมู่บ้าน

1. เป็นศูนย์กลางการเรียนชุมชน
2. เพิ่มรายได้ด้านผลผลิต/ดูงาน
3. บริโภคผักปลอดสารพิษ
4. ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้
5. ประชาชนชาวบ้าน



จากการถอดบทเรียนจากแต่ละกลุ่ม ผู้เขียนยังพบว่ายังมีกลุ่มเกษตรกรกลุ่มอื่นอีกที่น่าสนใจ เช่น ยาสมุนไพรรักษาบ้าน การเรียนรู้จากชาวบ้านและชุมชนเป็นเรื่องที่สนุกและมีความสุข ผู้เขียนคิดถึงตอนซ้อนท้ายรถมอเตอร์ไซด์ลุ่งส่ง เกษตรกรผู้แข็งแรงเข้าไปในหมู่บ้าน ได้เห็นต้นไม้ ได้รับอากาศดีๆ มีทรัพยากรที่ประเมินคุณค่าเป็นเงินไม่ได้...เห็นแล้วมีความสุข ขอบคุณมากครับที่เข้ามาอ่าน...

ที่ผู้เขียนเขียนเรื่องหมู่บ้านน้ำทรัพย์ค่อนข้างละเอียดเพราะต้องการให้ข้อมูลการถอดบทเรียนเป็นข้อมูลสารสนเทศ(Information)ของหมู่บ้านในทรัพย์เอง ถือว่าอย่างน้อยไปจัดกิจกรรมให้หมู่บ้าน หมู่บ้านต้องได้ประโยชน์อย่างสูงสุดครับ ลองอ่านดูนะครับ

#### 1. ท่านพึงใจกับกิจกรรมวันนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- พอใจมาก วิทยากร และผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนเปิดใจ
- พึงพอใจเพราะได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- พอใจ เพราะมี ผอ.หลายท่านมาร่วมกิจกรรมรวมทั้ง Dr.ปานให้ความสำคัญ
- กิจกรรมต่อดี



- พอใจ เพราะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของแต่ละคน
- พอใจ เป็นกิจกรรมใจที่ได้เรียนรู้
- พอใจ เพราะเป็นกิจกรรมใหม่ที่ได้เรียนรู้
- พอใจเพราะเรามีความรู้มากขึ้น
- พอใจมาก ได้ความรู้ และสนุกมากกับการอบรม
- พอใจ จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กับการทำงาน
- พอใจ เพราะสอนให้รู้จักการให้อภัย
- พอใจ / สนุกสร้างสรรค์
- พอใจเป็นกิจกรรมที่ไม่เครียด
- พอใจ เพราะได้ความรู้จากน้ำทรัพย์ และประสบการณ์จากคนอื่น ๆ
- พอใจ เพราะเป็นกิจกรรม ที่นำไปปรับใช้ในการเรียนการสอน
- พอใจ เพราะ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เราได้เรียนรู้อะไรใหม่ ๆ และทราบถึงประสบการณ์ของบุคคลอื่น ที่เราสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
- พอใจ วิทยากรมีเทคนิคที่ดีในการดำเนินกิจกรรม
- พอใจ เพราะได้รับความรู้ใหม่ ๆ ในเรื่องของการถอดบทเรียน
- พอใจ เพราะได้รับความรู้เกี่ยวกับการถอดบทเรียน เพราะปกติไม่มีความรู้ในเรื่องนี้เลย
- พอใจมาก ๆ



2. ท่านพึงใจไปกับสิ่งที่ท่านได้เรียนรู้วันนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- พอใจ ได้แลกเปลี่ยนโดยไม่มีเงื่อนไขอะไรมากนัก
- พอใจกับการเรียนรู้เพราะเป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นปฏิบัติจริง
- พอใจ
- พอใจเพราะได้ฝึกพูด กล้าแสดงออก ได้เล่าประสบการณ์ตอนเด็กๆ ที่เราประทับใจ
- พอใจสามารถนำความรู้ไปปรับใช้
- พอใจเพราะนำไปใช้กับการทำงานได้จริง
- พอใจ
- พอใจมากกับอาจารย์จิต
- พอใจ จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กับการทำงาน
- พอใจ เพราะได้รับสิ่งใหม่ๆ

- พอใจ ได้ความรู้ในการบริหาร
- พอใจ เพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในสิ่งที่เราไม่รู้
- พอใจ เพราะได้รับความรู้เรื่องการถอดบทเรียน
- พอใจ เรียนรู้เพิ่มขึ้นมาก
- พอใจ เพราะได้เรียนรู้
- พอใจ เพราะสามารถไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้เราทำอะไรใหม่ๆ ได้
- พอใจ วิทยากรถ่ายทอดได้ดี
- พอใจ เพราะสามารถนำความรู้ไปใช้กับงานในปัจจุบันได้
- พอใจ เพราะสามารถนำไปใช้ในการทำงาน
- พอใจ เรียนรู้แล้วสนุกด้วย
- พอใจ ได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยน

### 3. สิ่งใหม่ ๆ ที่ท่านคิดว่าได้เรียนรู้ในวันนี้มีอะไรบ้าง

- การที่มีหลายกลุ่มคนร่วมแลกเปลี่ยน
- การถอดบทเรียนและประสบการณ์
- แนวทางการจัดการความรู้
- ความรู้เรื่องการถอดบทเรียนของวิทยากรกระบวนการ เรื่องของม้า , เรื่องของแพะ
- สามารถรู้วิธีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- กระบวนการของกิจกรรม

- กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก
- พุดสนุก
- วางแผนล่วงหน้าก่อนเริ่มงาน
- รู้จักครู กศน.หลายคน
- แนวทางการพัฒนาชุมชนของผู้นำ
- การทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน
- การเขียน Mind Mapping (แผนผังความคิด) การจับประเด็น หน้าที่ของวิทยากรกระบวนการ การพูดคุยประสพการณ์
- วิทยากรกระบวนการ
- นิสัยของบุคคลอื่น ประสพการณ์ใหม่ ๆ จากบุคคลอื่น กิจกรรมที่น่าสนใจ การเป็นวิทยากรกระบวนการ
- การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชน วิธีการถอดบทเรียน
- การถอดบทเรียน การเลี้ยงแพะ ปลา ม้า การเป็นผู้บรรยาย
- ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม
- รู้จักสมาชิก รู้แจ้งในความดีงาม ของความคิด จุดยืนของสมาชิก
- การแลกเปลี่ยนความคิด , กล้าแสดงออก

#### 4. กิจกรรมอะไรที่ท่านชอบมากที่สุด

- การแลกเปลี่ยนการเล่าเรื่อง
- การถอดบทเรียนของชุมชน

- ให้แต่ละแสดงความคิดและนำเสนอ
- นั่งบรรยายภาคใต้แต่ปวดเข่า
- ยิงหุบ สนุกสนาน รู้แพ้ รู้ชนะ
- การเล่าประสบการณ์ของแต่ละคนเพื่อนำไปปรับใช้
- การแบ่งกลุ่มเพื่อเสนอความคิดเห็น
- นอนพักตอนบ่าย (เพราะอยู่บ้านไม่เคยได้นอน)
- สร้างคอน โค
- ชอบทุกกิจกรรม
- นอนพักผ่อน
- การแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน
- ชอบทุกกิจกรรม
- กิจกรรมตอนบ่าย ที่อาจารย์ให้นอน ตื่นมามีคนนวดให้อีก
- กิจกรรมเป่าขลุ่ย
- ทุกกิจกรรม





5. กิจกรรมที่ท่านไม่ชอบ

- ไม่มี
- นั่งบรรยายภาคใต้แต่ปวดเข่า
- ไม่มี เพราะชอบทุกอย่าง
- กิจกรรมกลางแจ้ง

6. ท่านคิดว่าท่านได้เรียนรู้อะไรได้มากที่สุด

- กระบวนการอบรม
- ได้เรียนรู้ถึงเทคนิควิชาการ
- กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม

- เรียนรู้การเป็นวิทยากรกระบวนการ
- กระบวนการของกิจกรรม
- คิดว่าได้บ้าง
- ได้รู้จักวิทยากร เป็นแบบอย่างที่ดี
- ได้เรียนรู้สิ่งที่ดี ๆ จากวิทยากร
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การทำงานเป็นทีม
- กระบวนการถอดบทเรียน
- การเขียน Mind Mapping ได้ออกความคิดเห็น
- การแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- ความเป็นกันเองกับผู้นำชุมชน
- การถอดบทเรียน การทำ Mind Mapping
- การทำงานร่วมกันเป็นทีม กระบวนการถอดบทเรียน
- รู้จักความคิดของแต่ละคน มีประโยชน์มาก
- กล้าคิด ความสามัคคีในกลุ่ม การแลกเปลี่ยน

#### 7. มีอะไรบ้างที่ท่านสามารถนำไปใช้ได้บ้าง

- กระบวนการ ,เกม , วิธีการ
- การถอดบทเรียน

- อยากกลับไปอยู่รูปภาพเพื่อปรับปรุงเว็บไซต์
- กรรมการหมู่บ้านกลับไปบรรยายได้
- เกมกิจกรรม ไปใช้ในการถอดบทเรียนในชุมชน
- กระบวนการจัดกิจกรรม
- กระบวนการของการถอดบทเรียน
- ได้ทุกอย่าง เพราะปฏิบัติอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว
- ได้ข้อคิด
- การระดมความคิด ความสามัคคี การยอมรับซึ่งกันและกัน
- การสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- ทุกเรื่อง
- ภาวะผู้นำ การแสดงออก การเปิดใจรับความคิดเห็น
- ภาวะผู้นำ การฟัง การยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น
- วิทยากรกระบวนการ
- การถอดบทเรียน การทำ Mind Mapping การทำกิจกรรม
- กระบวนการถอดบทเรียน การเขียน Mind Mapping (แผนผังความคิด)
- ทุก ๆ กิจกรรม ทุกๆ ความเห็น

#### 8. ความคิดเห็นอื่นที่ท่านอยากพูด

- บรรยากาศการเรียนรู้ดีมาก

- ประทับใจกับความมีมนุษยสัมพันธ์ของคณะวิทยากร ผอ.ทุกท่านครับ
- ชอบกิจกรรมทุกกิจกรรม ได้รับความรู้
- เป็นกิจกรรมที่ดีมาก
- ถ้ามีกิจกรรมแบบนี้เราชาวบ้านทุกคนจะได้มีการแสดงออกและกล้าคิดกล้าทำ
- ครู กศน. น่ารักทุกคน
- อยากให้จัดกิจกรรมบ่อย ๆ
- อุปสรรคการทำงานไม่ประสบความสำเร็จ
- อยากให้มีการเล่นเกมหรือฝึกเรื่องการทำงานเป็นทีมมาก ๆ
- กิจกรรมทุกกิจกรรม สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตได้
- อยากให้มีกิจกรรมนันทนาการจะได้ผ่อนคลายบ้าง
- อยากให้โอกาสแก่ชุมชน / คนในพื้นที่ได้พูดได้คุย เยอะ ๆ (อะไรก็ได้พูดมาเถอะ)
- ขอชมเชย อ.ขจิตและอ.ต้อยด้วย ช่วยสร้างบรรยากาศทำให้พวกเราสนุกได้ร่วมกิจกรรมที่มี

ความหมาย

- ขอให้มีโอกาสพบก่อนบ่อย ๆ
- ชมเชยพิธีกรเก่งมากเลย
- ขอเอกสารเพิ่มเติมอีก กลับไปจะนำไปใช้และปฏิบัติ



ผู้เขียนไม่ได้ให้พี่ครูเสียมคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ แต่ในภาพรวมก็ถือว่าชาวบ้านน้ำทรัพย์และครู กศน. อำเภอแก่งกระจาน ได้เรียนรู้การเป็นวิทยากรกระบวนการและการถอดบทเรียนของชุมชนเอง ตอนนี้พี่ครูเสียมเริ่มไปถอดบทเรียนกับหมู่บ้านถ้ำเสือแล้ว ถ้าสรุปนี้ดูเหมือนว่าผู้ใหญ่ชชาติ แห่งหมู่บ้านน้ำทรัพย์จะออกทีวีบ่อยมาก ถ้าผู้ใหญ่ดัง แล้วผู้เขียนจะไปขอลายเซ็น(ฮา)



ตอนนี้รอคุณภาพผักที่ผู้เขียนฝากเมล็ดไปให้ชาวบ้านปลูก ดูว่าผักจะงอกงามขนาดไหน จำได้ว่าลุงส่งปลูกผักแก่





แถมมีทีมผู้ช่วยผู้ใหญ่ที่มาอบรมมะนาวที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้วย เข้าใจว่ามะนาวกำลังติดลูก ผู้ใหญ่ว่าจะรวยกันใหญ่แล้ว ฮา ตอนนี้เหลือข้อมูลภูมิปัญญาของหมู่บ้านอีกหลายท่าน ผู้เขียนอยากได้ข้อมูลเชิงลึก แถมด้วยรูปของท่าน สงสัยต้องลงไปเก็บข้อมูลและถ่ายภาพเอง(หาเรื่องเที่ยวฮา) รออ่านนะ...

## ภูมิปัญญาชาวบ้าน

เมื่ออาทิตย์ที่แล้วผู้เขียนเดินทางไปหมู่บ้านน้ำทรัพย์ สองข้างทางเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีต้นไม้เขียวสด บางพื้นที่จะเป็นเนินเขา ทางวนไปวนมาตลอดทาง เมื่อไปถึงศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านน้ำทรัพย์หมู่ที่ 9



ผู้เขียนเดินทางออกจากศูนย์การเรียนรู้ไปทางทิศตะวันออกเดินผ่านที่พักที่เป็นรูปเกวียนที่เพิ่งสร้าง ผ่านไร่มะนาวเพื่อไปที่บ้านลุงชาวบ้านซึ่งเป็นพ่อผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ข้างหน้าบ้านเป็นภูเขา มองเห็นต้นไม้สีเขียวเข้มตัดกับไร่มะนาวและต้นมะละกอ ผู้เขียนพบชายหนุ่มคนหนึ่งคิดว่าอายุไม่น่าเกิน 40 กว่าปี ใส่เสื้อสีขาวใบหน้ายิ้มแย้มตลอดเวลา ออกมาทักทาย



ชายหนุ่มคนนี้คือ ดุงสมพงษ์ จันทรเพ็ญ ครูภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นช่างไม้ของหมู่บ้านน้ำ  
ทรัพย์ เล่าให้ผู้เขียนฟังว่า มีความรู้ความสามารถในงานช่างไม้เพราะแอบเรียนรู้จากผู้อื่นแบบครูปัก  
ดักจามาจากการเป็นลูกน้องนายช่างต่อท้ายรถสิบล้อ





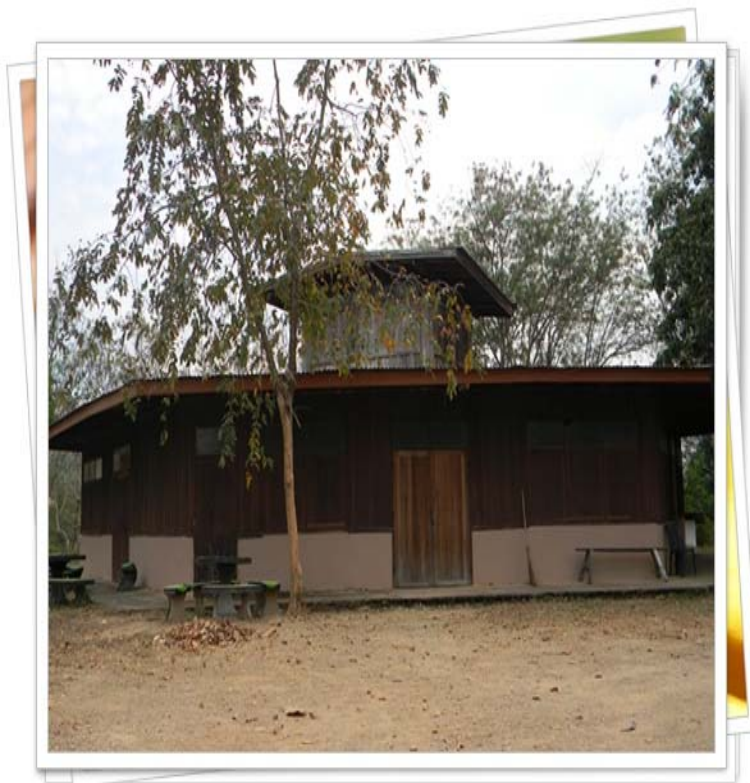


ไร่มะนาวของลุงสมพงษ์

ลุงสมพงษ์ จันทรพีธุ์รับจ้างขับรถบรรทุก 4 ปี ต่อมารับจ้างขับรถให้เหมืองแร่ฟูออไรด์ เมื่อแต่งงานก็ออกมารับจ้างขับรถไถอีก 10 ปีและมาทำไร่มะนาวต่อ ปัจจุบันอายุ 60 ปี (ผู้เขียนคิดว่าอายุประมาณ 40 กว่าปี) ลุงสมพงษ์ จันทรพีธุ์มาอาศัยที่หมู่บ้านน้ำทรัพย์เป็นเวลา 21 ปีแล้ว ท่านมีฝีมือในทางช่างไม้มีความสามารถในการก่อสร้างบ้านไม้ การเข้าเดือยไม้โดยไม่ต้องใช้ตะปู บ้านไม้ที่เป็นที่พักรูปเกวียนหลังไต้้นี้ก็เป็นฝีมือของลุงสมพงษ์และชาวบ้านเช่นกัน เมื่อไปดูที่เกวียนที่พักจะพบว่าฝีมือในเชิงช่างค่อนข้างละเอียด



อาคารหกเหลี่ยมที่เป็นโรงอาหารของโรงเรียนบ้านน้ำทรัพย์ในปัจจุบัน สมัยก่อนใช้เป็นอาคารเรียนก็เป็นฝีมือลุงสมพงษ์ในการต่อและใช้ไม้สร้างผู้เขียนเอาภาพมาเพิ่มให้ดูครับ



ศาลาหกเหลี่ยมที่เคยเป็นโรงเรียนสมัยก่อนปัจจุบันเป็นโรงอาหาร





มะละกอของลุงสมพงษ์

สนใจข้อมูลลุงสมพงษ์ จันทรเพ็ญที่ครูกศน.อำเภอแก่งกระจานเก็บรวบรวมข้อมูลมาให้อ่านดังนี้  
ครับ

ชื่อ นายสมพงษ์                      นามสกุล จันทรเพ็ญ

วัน เดือน ปี เกิด    พ.ศ.2493

ปัจจุบันอายุ 60 ปี

สถานภาพ สมรส

อาชีพ เกษตรกรรม (ทำไร่มะนาว,กล้วย) / รับจ้าง

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน (บุตร 2 คน หลาน 2 คน)

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 183 หมู่ 9 ตำบล แก่งกระจาน

อำเภอ แก่งกระจาน จังหวัด เพชรบุรี

ความรู้ความสามารถด้าน ช่างฝีมือ(ช่างไม้-ช่างปูน)

สิ่งที่ประสบความสำเร็จ สามารถนำความรู้มาถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานได้จนเป็นหัวหน้าช่างแทนได้ มีงานรับเหมาจ้างสร้างรีสอร์ท

วิธีการถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น ถ่ายทอดให้กับลูกน้องที่มาทำงานด้วย

ผู้เขียนขอเขียนต่อบันทึกนี้ขึ้นครับ หลังจากที่สัมภาระณัฐสมพงษ์เสร็จ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ เต็ง ก็พาผู้เขียนซ้อนรถมอเตอร์ไซด์ไปที่บ้านของภูมิปัญญาชาวบ้านอีกท่านหนึ่งที่ชื่อ นายชอบ สังข์ทอง

บ้านที่ผู้เขียนไปถึงเป็นบ้านชั้นเดียว รอบๆบ้านมีลวดที่ชื้อตไฟจากหม้อแบตเตอรี่ไว้สำหรับกันแพะหนีออกจากรอบๆบริเวณบ้านและกันแพะเข้าไปในไร่ผัก มีไร่มะละกอที่แม่บ้านของพี่ชอบปลูกเองโดยใช้ไม้จิ้มดินให้เป็นรู แล้วเอาเมล็ดมะละกอไปใส่ปลูก มะละกोगามมาก



สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ การใช้พืชสมุนไพรใช้สำหรับฉีดไล่แมลงเช่น ต้นหนอนตาย  
อยาก ต้นว่านน้ำ(ใบเหมือนใบเตยแต่เมื่อยีบอกลิ้นจะเหมือนดอกสัตตบรรณ)

เมื่อครั้งก่อนผู้เขียนก็ได้แวะบ้านพี่ชอบ แต่ไม่มีโอกาสได้คุยกันเพราะมัวแต่สนใจ ปศุสัตว์ กำลัง  
ผสมพันธุ์แพะอยู่ มีน่าละครั้งนี้จำนวนแพะกะจากสายตายแล้วไม่น่าน้อยกว่าร้อยละห้า

ตอนไปถึงบ้านพี่ชอบ ไม่มีคนอยู่ที่บ้าน ต้องให้ผู้ช่วยตั้งตะโกนเรียก ปรากฏว่าพี่ชอบ สังกัทอง  
ใส่เสื้อสีเขียว มีหมวกด้วย ที่แรกมองไกลๆเหมือนศิลปินเร่กั๊ก มีหนวดและเคราเล็กน้อย เมื่อดู  
ใกล้ๆพี่ชอบเหมือนคนได้มาก แต่เมื่อได้คุยกันสำเนียงเพชรบุรีชัดเจน



พี่ชอบเล่าให้ฟังว่ามีลูกสองคน เรียนปวช. คนหนึ่ง อีกคนหนึ่งเรียน ปวส. มีความสามารถในการเป็นหมอดิน ทำน้ำสมุนไพรรักษาศัตรูพืช



ตอนนี้กำลังปลูกถั่วพู ถั่วพูได้ราคาดีมาก ไร่ที่เห็นในภาพดูเหมือนไม่มาก เมื่อเร็วๆ นี้เก็บถั่วพูขาย ได้เงินมาสองหมื่นกว่าบาท พี่ชอบบอกผู้เขียนว่า

วิธีการสังเกตว่าพืชชนิดไหน อยู่ได้ไม่โดนศัตรูพืชกิน พืชชนิดนั้นก็มีความต้านทานสูง จะเอาพืชชนิดนั้นมาเป็นยาสมุนไพรปราบศัตรูพืชเช่น ใบสาบเสือ (ดูเหมือนว่าบ้านผู้เขียนเรียกว่า ใบเสือหมอบ เป็นชนิดเดียวกัน)

ตอนที่ผู้เขียนไปที่บ้านพี่ชอบ พี่ชอบกำลังขุดดินเพื่อปลูกถั่ว ตอนเดินไปต้องระวังเพราะว่าตรงไหนมีลวดมีสิทธิ์โดนช็อคได้(ผู้เขียนยังไม่อยากเป็นหมัน ฮา) แต่พี่ชอบได้เอาไฟออกจากหม้อแบตเตอรี่แล้ว ตอนที่ผู้เขียนเข้าไป





ผู้เขียนคิดว่า พี่ชอบสามารถอยู่ได้ด้วยลำแข้งของตัวเอง เท่าที่ถามพี่ชอบดู ตอนที่ผู้เขียนไปที่ หมู่บ้านน้ำทรัพย์ราคาแพะกิโลกรัมละ 90 กว่าบาท แต่พี่ชอบไม่ขาย ถ้าขายก็รวยแล้ว แถมปู้ยจากจี๊แพะก็ขายได้ พี่ชอบบอกว่าอยู่อย่างพอเพียงก็มีความสุขแล้ว...



สนใจอ่านข้อมูลจากพี่ชอบได้ข้างล่างครับ

ชื่อ นายชอบ นามสกุล สังข์ทอง

วัน เดือน ปี เกิด 2 มีนาคม พ.ศ.2510

ปัจจุบันอายุ 43 ปี

สถานภาพ สมรส อาชีพ เกษตรกรรม (ทำไร่มะนาว) ปลูกสัตว์(เลี้ยงแพะ)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 186 หมู่ 9 ตำบล แก่งกระจาน อำเภอ แก่งกระจาน จังหวัด เพชรบุรี

ความรู้ความสามารถด้าน เกษตรกรรม (หมอดิน)

**สิ่งที่ประสบความสำเร็จ** เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอำเภอ แก่งกระจาน(บ้านน้ำทรัพย์)

**วิธีการถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น** พุฒคุยถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้าน เป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้ที่มาเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงอำเภอแก่งกระจาน(บ้านน้ำทรัพย์)

## บรรณานุกรม

### การสัมภาษณ์

1. ผู้ใหญ่ชูชาติ วรรณขำ จากหมู่บ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

(เบอร์ติดต่อ ๐๘-๕๕๕๐-๐๘๐๕, ๐๓๒-๔๕๕๐๖๒ ๐๘-๕๘๓๓-๒๕๓๕ )

2. นายสมพงษ์ จันทร์เพ็ญ หมู่บ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

3. นายชอบ สัจจทอง หมู่บ้านน้ำทรัพย์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

## คณะทำงาน

### ที่ปรึกษา

ผอ.สุนันทา การะเวก

### ผู้เขียนเรียบเรียงและวิทยากรกระบวนการ(Facilitator)

อ.จิต ฝอยทอง คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต  
กำแพงแสน

### คณะทำงานผู้ช่วยเก็บข้อมูลและผู้ช่วยวิทยากรกระบวนการ(Assistant Facilitator)

1. ครูสุริย์ จันทร์ปรุง
2. ครูเสงี่ยม สัมพันธ์รักษ์
3. ครูศรีัญญา ทองเสมอ
4. ครูเกล้ากนก น้ามะนา
5. ครูนุชจรี เขียมสำอางค์
6. ครูปราณี นนทะสุด
7. ครูพนม เกิดฤทธิ์
8. ครูชนิษฐา ตรีรัตนปรีชา
9. ครูวาสนา ตันแจง
10. ครูเบญจมาศ จันทร์นาค
11. ครูสทัญญิ กุมภคาม
12. ครูธนธิป บุตรเพชร
13. ครูสมศักดิ์ กุญแจนาค
14. ครูอัจจิมา หวังเต็ย
15. ครูบุญเสริม จันทร์นาค